

חוק רכישת מקרקעים (אישור פעולות ופיצויים), תשי"ג—1953 *

פירושים

1. (א) בחוק זה —

„השר“ פירושו — חבר הממשלה שהממשלה הסמיכה אותו לענין חוק זה בהודעה שפורסמה ברשומות ;

„רשות הפיתוח“ פירושו — רשות הפיתוח שהוקמה על פי חוק רשות פיתוח (העברת נכסים), תשי"ג—1950¹ ;

„נכס“ פירושו — מקרקעים ;

„נכס נרכש“ פירושו — נכס שקם לקנין רשות הפיתוח לפי סעיף 2 ;

„תאריך הרכישה“ פירושו — התאריך שבו קם נכס לקנין רשות הפיתוח לפי סעיף 2 ;
 „בעלים“ של נכס נרכש, פירושו — מי שהיו ערב תאריך הרכישה בעלי הנכס או בעלי זכות או טובת הנאה בו, לרבות מי שבא תחתיהם ;

„בית המשפט“ פירושו — בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא נכס נרכש.

(ב) לגבי בעל זכות או טובת הנאה בנכס, יראו כל מקום בחוק זה שבו מדובר בנכס, כאילו מדובר בו באותה זכות או טובת הנאה.

2. (א) נכס שהשר העיד עליו בתעודה חתומה בידו כי נתקיימו בו שלושה אלה :

(1) ביום ו' בניסן תשי"ב (1 באפריל 1952) לא היה בחזקת בעליו ;

(2) שימש או הוקצה בתוך התקופה שבין ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948)

ובין ו' בניסן תשי"ב (1 באפריל 1952) לצרכי פיתוח חיוניים, התישבות או בטחון ;

(3) עודנו דרוש לאחד הצרכים האלה ;

יקום לקנין רשות הפיתוח, ורואים אותו נקי מכל שעבוד, ורשות הפיתוח רשאית להחזיק בו מיד.

(ב) הנכס יקום לקנין רשות הפיתוח מן התאריך שיצויין בתעודה האמורה ; התעודה לא תינתן אלא תוך שנה אחת מיום תחילת תקפו של חוק זה, ותפורסם ברשומות סמוך ככל האפשר ליום נתינתה.

(ג) נכס שהוקנה לרשות הפיתוח כאמור, יירשם בספרי האחוזה בשמה ; ואולם אי רישום לא יפגע בתוקף הקניית הנכס לרשות הפיתוח.

(ד) תעודה לפי סעיף זה לא תשמש כהודאה כי נכס נרכש אינו, או לא היה, נכס המדינה, או כי למדינה אין, או לא היתה, זכות או טובת הנאה בו.

3. (א) בעליו של נכס נרכש זכאיים לפיצויים עליו מאת רשות הפיתוח. הפיצויים יינתנו בכסף, אם לא הוסכם אחרת בין הבעלים ובין רשות הפיתוח. שיעור הפיצויים ייקבע לפי הסכם בין רשות הפיתוח ובין הבעלים, ובאין הסכם — על ידי בית המשפט, בהתאם לאמור להלן.

(ב) שימש הנכס הנרכש לחקלאות, והיה מקור פרנסתו העיקרי של בעלו, ואין

זכות
לפיצויים

* נתקבל בכנסת ביום כ"ג באדר תשי"ג (10 במרס 1953) ; הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בהצעות חוק 118 מיום ב' בסיון תשי"ב (26.5.52), עמ' 232.
¹ כפר החוקים 57 מיום כ"ו באב תשי"י (9.8.50), עמ' 278.

לו קרקע אחרת כדי מחייתו, חייבת רשות הפיתוח לפי דרישתו, להציע לו נכס אחר, בין בבעלות ובין בחכירה, כפיצויים מלאים או חלקיים. רשות מוסמכת, שתמנה לכך על ידי השר, תקבע את סוג הנכס המוצע, מקומו, שטחו, ובמקרה של חכירה — תקופת החכירה (ובלבד שלא תפחת מ־49 שנה), ושווי הנכס, הן לענין חישוב הפיצויים והן לענין סיפוקו כדי מחייה — הכל בהתאם לכללים שייקבעו בתקנות.

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) באות להוסיף על הוראות סעיף קטן (א) ולא לגרוע מהן.

4. ואלה המקרים שבהם יקבע בית המשפט, לבקשת רשות הפיתוח או לבקשת בעל הנכס הנרכש, את זכות הפיצויים ושיעורם:

(1) אין הסכם בין רשות הפיתוח ובין בעל הנכס הנרכש על מתן פיצויים או על שיעורם;

(2) בעל הנכס הנרכש לא הגיש תביעת פיצויים לרשות הפיתוח תוך שנה אחת מיום פרסום התעודה לפי סעיף 2;

(3) הוגשה תביעה ולא הוגשו ראיות מספיקות לחיזוקה;

(4) הוגשו תביעות שונות או סותרות ביחס לנכס הנרכש.

5. (א) בקביעת שיעור הפיצויים ינהג בית המשפט לפי הכללים שבסעיף 12 לפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי הציבור), 1943¹, בשינויים המחוייבים לפי הענין, ובלבד שיראו את יום י"ב בטבת תש"י (1 בינואר 1950) כמועד אשר בו פורסמה הודעה על כוונת הרכישה, לצרכי הסעיף האמור.

(ב) לכל סכום שבית המשפט יקבע כאמור, תיווסף תוספת בשיעור של שלושה אחוזים למאה לשנה, החל מיום י"ב בטבת תש"י (1 בינואר 1950).

6. (א) החלטת בית המשפט — ובמקרה של ערעור, החלטת בית המשפט לערעורים אזוריים — תהיה סופית ביחס לכל הצדדים שאליהם נשלחו הודעות על בקשה לפי סעיף 4, או שהתייצבו ותבעו פיצויים בעצמם או על ידי מיופי כוח.

(ב) מי שלא נשלחה אליו הודעה כאמור, או שלא התייצב ולא תבע כאמור, רשאי להגיש תביעה תוך שנה אחת מתאריך ההחלטה הסופית.

(ג) פסק בית המשפט פיצויים ולא הורה על דרך תשלומם, יושלשו הפיצויים בבית המשפט, ובית המשפט לא ישלםם אלא כעבור שנה אחת מתאריך ההחלטה הסופית, או תקופה קצרה יותר, כפי שיחליט, ולאחר שתוגש אליו בקשה על כך מאת אדם התובע את הפיצויים, והפיצויים ישולמו כפי שיוורה בית המשפט.

(ד) השלשת הפיצויים בבית המשפט כוחה יפה כסילוק מלא, והיא פוטרת את רשות הפיתוח מאחריות לכל תביעה ביחס לנכס, אם בית המשפט לא ציווה אחרת על פי תביעה לפי סעיף קטן (ב).

(ה) אדם הטוען לפיצויים שהושלשו בבית המשפט ושלא שולמו, כולם או מקצתם, רשאי, תוך שלוש שנים מתאריך ההחלטה הסופית, לבקש מאת בית המשפט תשלום אותם הפיצויים, כולם או מקצתם, כן יהיה כל אדם הטוען שזכותו עדיפה לקבלת הפיצויים, כולם או מקצתם, רשאי להגיש תביעה נגד האדם שהפיצויים שולמו לו.

7. מתן פיצויים, בין בכסף ובין במקרקעים, בין לפי הסכם ובין לפי החלטת בית המשפט, או השלשתם לפי סעיף 6, פוטרים את רשות הפיתוח מכל אחריות על אופן השימוש באותם פיצויים או השימוש בהם לרעה.

¹ ע"ר מס' 1305 מיום 10.12.43, תוס' 1, עמ' 32.

קביעת
הפיצויים על-
ידי בית המשפט

כללים לקביעת
הפיצויים

החלטת
בית המשפט
בהשלשת
הפיצויים

פטור
מאחריות
על שימוש
בפיצויים

8. סעיף 3 (4) (א) לחוק רשות פיתוח (העברת נכסים), תש"י—1950, לא יחול על נכס מנכסי רשות הפיתוח שהוצע או שניתן לבעלו של נכס נרכש כפיצויים מלאים או חלקיים בעד הנכס הנרכש. א-ייתחולה
9. אישר השר בתעודה בחתימת ידו שפעולה נעשתה מטעם המדינה או רשות הפיתוח בנכס, אחרי ששימש או שהוקצה לראשונה לצרכי פיתוח חיוניים, לצרכי התישבות או לצרכי בטחון, ולפני שהיה לנכס נרכש, לא תשמש פעולה זו עילה לתביעה מצד בעל הנכס או מי שקדם לו בזכות, או יסוד להאשמה. חסינות
10. השר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה. תקנות

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה